

2. *Kuiper, J. P.* (1980): Mensopvatting en Gezondheidszorg. Van Gorcum, Assen.
3. *Lubbers, E. J. C.* (1980): Ongelijke verdeling van gezondheid, gezondheidszorg en welzijnswerk. Medisch Contact 35, 41: 1257-1260.
4. *Remen, N.* (1976): Naar een eigentijdse synthese van geneeskunst en geneeskunde. In: *Miller, S. e.a.*: De totale mens als middelpunt van gezondheidszorg. De Toorts, Haarlem. Pp. 15-23.
5. *Verbrugh, H. S.* (1972): Geneeskunde op dood spoor. Lemniscaat, Rotterdam. Pp 88-90.
6. *Vereniging van Nederlandse Ziekenfondsen* (1980): Kiezen en delen. Discussienota van

de VNZ over een nieuwe structuur voor de tandheelkundige voorzieningen voor ziekenfondsverzekerden.

Oktober 1981.

Adres:

Dr. M. Christiaens,
Verlengde Groenestraat 75,
6525 EJ Nijmegen.

MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE TANDARTS ALS ACADEMISCH OPGELEIDE

A. C. M. VAN DE POEL

Uit de vakgroep Parodontologie-Prothetodontie-Sosiodontie van de rijksuniversiteit te Groningen.

Trefwoorden: Sociale tandheelkunde – Onderwijs – Samenleving – Professie

Bij de wet van 4 augustus 1947 is de tandheelkundige opleiding onder de Hoger Onderwijs Wet gebracht en is de tandarts formeel een academisch opgeleide, dus een academicus geworden. Toch bestaat er zeker binnen onderwijskringen wat scepsis over de wetenschappelijkheid van de inhoud en het niveau van de opleiding (Plaschaert, 1977, Van de Poel, 1979; ten Bosch, 1981) zo schrijft Pilot in 1980 in dit tijdschrift en hij parafrazeert daarbij het Voortgangsrapport I van de Onderwijscommissie Tandheelkunde van de R.U.G. uit 1978. De tandarts behoort een 'academicus' te zijn en is bij afstuderen in staat tot het zelfstandig:

- omschrijven en vaststellen van eigen doelstellingen;
- signaleren en herkennen van problemen;
- ondernemen van stappen om oplossingen te bereiken;
- beoordelen en verbeteren van eigen functioneren.

Dit alles met behulp van gangbare wetenschapsmethoden. Kernwoorden bij het functioneren zijn: zelfstandigheid en probleem oplossen langs wetenschappelijke weg. Wat opvalt is het gebruik van het werkwoord behoren, hetgeen zoiets wil zeggen als van er nog niet zijn, het nog niet bereikt hebben, en dat het woord 'academicus' tussen aanhalingstekens staat weergegeven als wordt een na te streven doel omschreven, iets dat zou moeten worden bereikt. Bij hem heerst ook wat twijfel over de wetenschappelijkheid van de opleiding tot tandarts. Toch heeft de STAR in 1976 in haar raamplan nog een aanbeveling

gedaan over het aantal uren dat in het curriculum aan de wetenschapsbeoefening zou moeten worden besteed. Maar wat wil men concreet met een academische opleiding bereiken? In deze is het wellicht aardig de 'checklist' van De Groot ter hand te nemen zoals deze door hem in 1974 in zijn artikel 'Hoe stelt men eindtermen op' in 'Universiteit en Hogeschool' is gepubliceerd.

'Checklist. De afgestudeerde (drs., ir., mr.) wordt geacht geleerd te hebben op eigen verantwoording, d.i. relatief zelfstandig, en op adequate wijze:

- een voordracht te houden voor docent(en) en medestudenten over een zelfstandig bestudeerd vakwetenschappelijk onderwerp;
- een verslag te schrijven over een doorlopen stage of een bestudeerd onderwerp of verricht onderzoek;
- bij een gegeven materiaal van ruwe data en/of (vak)literatuur een bepaald type probleemstelling goed (onderzoekbaar) te formuleren of te herformuleren;
- bij een gegeven eenvoudige probleemstelling op vakwetenschappelijk gebied een opzet voor een onderzoek ontwerpen: hoe zoek je zoiets uit – empirisch, theoretisch of door literatuur-recherche, naar gelang van vakgebied en probleem;
- een relatief eenvoudig empirisch onderzoek uit te voeren, c.q. te leiden en/of te organiseren;
- aan een discussie op vakgebied actief deel te nemen;
- een discussie of bespreking over een vakonderwerp te leiden;
- de belangrijkste vakliteratuur bijeen te zoeken met betrekking tot een opgegeven

Samenvatting:

Bij de wet van 4 augustus 1947 is de tandheelkundige opleiding onder de Hoger Onderwijs Wet gebracht en is de tandarts een academisch opgeleide, dus formeel een academicus. Binnen onderwijskringen bestaat wat scepsis over de wetenschappelijkheid van de inhoud en het niveau van de opleiding. Vraag is wat is dan een academische opleiding? Dit wordt duidelijk gemaakt met behulp van de 'eindtermen' van De Groot. Vervolgens worden de begrippen 'professional' en 'intellectueel' geanalyseerd. Professional omdat daar snel aan gedacht wordt als het over de tandarts gaat, intellectueel omdat dat nog eens wordt geassocieerd met academicus. Met behulp van de gemaakte analyse wordt vervolgens aan de hand van een aantal voorbeelden, van de tandarts als docent, van de tandarts als professional en van de tandarts als academisch gevormde, aangegeven waar de verantwoordelijkheid van de tandarts als academisch opgeleide zoal ligt.

Betoogd wordt dat het juist de attitude van de persoon is die de wijze van omgaan met deze verantwoordelijkheid bepaalt. In het tot ontwikkeling brengen van deze attitude ligt een belangrijke taak bij het onderwijs. Te meer daar van de professie momenteel een andere houding en bijdrage in- en aan de samenleving wordt verwacht dan bijvoorbeeld vijf jaar geleden.

of zelf gesteld studie-onderwerp; een onderzoeksrapport uit te brengen over een eigen onderzoek of deelname aan een onderzoek, dat – tot stand gekomen met een zekere staf-steun bij onderzoek en rapportering beide – aan zodanige eisen voldoet, dat het als instituuts-(semi-)publicatie kan uitkomen; enkele colleges te geven aan jongerejaars over zelf bestudeerde onderwerpen; in een mondelinge tentamen-situatie een

exposé te geven over een beperkt onderwerp dat voor dit tentamen bestudeerd is; in het kader van een studieopdracht *samen te werken* met één of meer collega's; bepaalde voor het vak kenmerkende *technieken* – experimentele, bewerkings-, interpretatieve, diagnostische, analytische technieken – *toe te passen*; inzicht te hebben (verworven) in het bestaan van – 'oog te hebben gekregen voor' – bepaalde *naastliggende gebieden of benaderings- en denkwijzen*; inzicht te hebben in de *grenzen van het vak*, dit is te weten dat, en waar ongeveer, men *andere deskundigen* moet raadplegen of interdisciplinair moet samenwerken; inzicht (overzicht) te hebben in de *bronnen* en *vindplaatsen* waar vak-informatie te verkrijgen is (bibliotheken, tijdschriften, belangrijkste instituten in binnen- en buitenland, documentatiemiddelen en -methoden); inzicht te hebben in *eigen zwakke en sterke punten*, affiniteiten en voorkeur in verband met het gekozen vak en de daarbij behorende beroepsmogelijkheden; inzicht te hebben in *eigen ontwikkelingsmogelijkheden*, inclusief het zelfvertrouwen en de zelfkritiek, die bij 'vakmanschap' onmisbaar zijn.

De checklist is nog een betrekkelijk toeval, geïmproviseerd produkt, de volgorde van de items vrij willekeurig. Het gaat steeds om minimumdoelstellingen in die zin dat zij (als leereffecten) geacht worden door alle afgestudeerden te worden bereikt.' (Tot zover De Groot.) Wanneer wij nu de onderwijsprogramma's van onze subfaculteiten tandheelkunde toetsen aan deze checklist dan blijkt dat nog niet aan alle punten door alle subfaculteiten aandacht wordt besteed. Alhoewel al enige tijd een aantal subfaculteiten de wetenschappelijke scholing in haar nieuwe curriculum heeft (Nijmegen, 1974) en andere er net mee zijn gestart (Utrecht, 1981) of voornemens zijn te starten (Groningen, 1982), is het duidelijk dat nog niet alle subfaculteiten in staat zijn met hun opleidingen de door De Groot omschreven doelstellingen te bereiken. Maar, zal men wellicht geneigd zijn op te merken, een tandarts is ook niet zozeer een academicus of een intellectueel, meer is hij veeleer een professional. Blijft dan de vraag 'Wat is een intellectueel en wat dan wel een professional?'. Om met dit laatste maar te beginnen, Sir Monty Finniston schrijft hierover in zijn artikel 'Professionalism': A way of Life en citeert daar de Monopolies Commission (Finniston, 1980). De drie belangrijkste condities/voorwaarden voor een professional zijn:

1. Hij heeft kennis en kunde van een specifiek vakgebied waarvoor een geavanceerde en uitgebreide academische opleiding is vereist. Het beoefenen van het

vak vraagt een hoog theoretisch kennisniveau en praktische scholing.

2. Hij beheerst een welomschreven erkende hoeveelheid kennis en begrip.
3. Hij aanvaardt de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor zijn beslissingen die hij neemt, zonedig tegen de algemeen aanvaarde regels en opvattingen in.

Maar wat verwacht men van een professional? Verwacht men dat hij met succes probeert de problemen op te lossen waarvoor zijn speciale vaardigheden van wezenlijk belang zijn? Als dat zo is dan heeft dat in ieder geval tot gevolg dat een professional:

1. Weet heeft van wat 'anderen' in 'zijn' vakgebied doen, evenals van de eraan gerelateerde vakgebieden.
2. Kennis heeft van speciale technieken en mogelijkheden die *niet* in de opleiding zijn behandeld.
3. Zich de kennis en technieken eigen maakt die na zijn afstuderen bekend zijn geworden en/of ontwikkeld.
4. In zijn handelen en houding de 'nieuwe' eisen die aan zijn professie worden gesteld kent en verwerkt, de gevolgen hiervan overzien kan en ernaar handelt.
5. Kennis heeft van en vaardigheid in het leiding geven.

Kortom, een aantal eigenschappen en hoedanigheden die aangeven dat een professional in het hier en nu leeft en handelt, maar ook dat hij sterk toekomstgericht is en daar *zelf* mede inhoud en richting aan geeft. Kenmerken die ook een tandarts zouden sieren en waarin de professie zich zeer wel kan herkennen.

Resteert nog de vraag 'Wat is een intellectueel?' Penn heeft over dit onderwerp in 1970 onder de titel 'Intellectuelenspiegel' een aantal behartenswaardige dingen geschreven. Hij schrijft onder meer: 'Ik heb nooit geweten wat een intellectueel eigenlijk is. Zonder dat ik nu direct onder deze onkunde heb geleden, is het toch wel prettig als zich een gelegenheid voordoet om tot enig inzicht te komen. G. B. De Huszar heeft onder de titel *The Intellectuals* een lijvige bundel samengesteld, waarin meer dan zeventig opstellen en boekfragmenten zijn opgenomen. De schrijvers vormen een bont clubje: Tsjechow naast W. Röpke, T. S. Eliot naast Silone, Edgar Degas naast Karl Mannheim, Ortega naast Stalin, Kautsky naast De Tocqueville. Aan de faam van dit gezelschap kan geen enkele aanbeveling iets toevoegen. De intellectueel, wie of wat hij ook moge zijn, zal naar dit boek grijpen zoals een vrouw die aan haar uiterlijk twijfelt – en welke vrouw doet dit niet af en toe – naar de spiegel.

Maar wie in deze spiegel kijkt en zich met schoonheid vleit, ziet een brokkelig beeld. Het heeft meer dan één gezicht en elk der

gezichten heeft weer verschillende neuzen en ogen; het spreekt met verschillende monden. 'A controversial portrait', zegt de samensteller van de bundel met reden. Wat wij daar zien, lijkt wel nauwelijks de ware schoonheid te bezitten. In ieder geval heeft het spreekwoord in zoverre gelijk, dat onze ijdelheid door deze spiegelkijkerij in de hand wordt gewerkt. Want een zo tegenstrijdig wezen mag dan niet mooi zijn, interessant is 't zeker. De intellectueel verdient al die aandacht, het is niet ten onrechte dat er weer 543 + VIII bladzijden aan hem gewijd zijn en dat Schumpeter, Kierkegaard en Riesman over hem hebben zitten prakkizeren. Hij is iets héél bijzonders. Dat moet welhaast de stille conclusie zijn van ieder die dit dikke, dure en verzorgde boek ter hand neemt. Het is precies deze pretentie die ik wil bestrijden.

Wat zijn de meningsverschillen die het meest in het oog springen? Afgezien van nuances (die belangrijk kunnen zijn): de intellectueel is degeen die alles onderzoekt, voor wie niets, en zeker de traditie niet, sacrosanct is; de vonk, de verwoester (E. A. Shils); versus de intellectueel als vertegenwoordiger en beschermer van een strenge discipline met een lange traditie (J. Barzun). De intellectueel als de drager van de cultuur, de 'man of letters' (A. Tate); als neutraal t.o.v. de cultuur (de realiteit der 'intellectuele beroepen'); als cultuurvijandig (Dostojewski, die aldoor worstelde met de 'vervreemding' van de intellectuelen ten opzichte van het volk, waarin de 'werkelijke waarden' zouden wortelen) of de cultuursnob (Huizinga, die als intellectueel de sport buiten de cultuur stelde). De intellectueel als geleerde versus de intellectueel als dilettant (Montaigne, Nietzsche), die de geleerde ervan beticht alles dood te maken wat hij aanraakt. De intellectueel als man van het woord . . . Wezenlijk is dat de intellectueel iemand is die denkt . . . Het gaat inderdaad om denken, de bezigheid der grijze cellen. En vooral ook: om het plezier in het denken . . .

Hiermee is uiteraard niet beweerd dat het intellect bij alle mensen gelijk is, ook niet in potentie. Wél, dat er een vloeiende schaal is van minder en meer, die niet aan sociale klassen en groepen gebonden hoeft te zijn. Binnen de groep der beoefenaars van 'intellectuele beroepen', treffen wij slome denkers aan, napraters, ignoranten, woordenzwijnelaars, die het kwieke kereltje in zich hebben verstikt of vergiftigd. Onder de timmerlieden, de boeren en de begrafenisondernemers komen intellectuelen voor, al wordt hun stem zelden gehoord en al leggen zij geen beslag op de kolommen van welk weekblad ook . . .

Ik wil dus de mening bestrijden als zou de intellectueel een heel bijzonder iemand zijn. Het intellect is inderdaad bijzonder, zoals het vermogen om te zien, adem te

halen, spijzen te verteren bijzonder is. Het denken en de creativiteit vormen uiterst opmerkelijke problemen waarover niet genoeg nagedacht kan worden. De 'intellectueel' is echter voornamelijk bijzonder in zoverre hij wat efficiënter en handiger denkt dan anderen, en daaraan wat meer genoegen ontleent.' (Einde citaat.)

Bezien wij de eigenschappen van een intellectueel zoals deze door Penn zijn uiteengezet dan kan worden geconstateerd dat een tandarts hier niet van behoeft te worden buitengesloten. De beschreven hoedanigheden zouden de tandarts als persoon en de tandheelkunde in zijn totaliteit alleen maar ten goede komen.

Tot zover onze beschouwing over de tandarts als academicus, professional of intellectueel. Na deze analyse is eenduidig duidelijk: formeel is hij in ieder geval een academisch opgeleide. In hoeverre hij ook inhoudelijk een academicus genoemd kan worden hangt nauw samen met de opvattingen die iemand heeft ten aanzien van de eisen waaraan dan voldaan zou moeten worden. Wel kan worden gesteld dat in de huidige generatie tandartsen alle elementen zijn terug te vinden zoals wij die hebben aangetroffen bij de academicus, de professional en de intellectueel. Maar als we nu teruggaan naar het onderwerp van deze beschouwing, wat is dan precies de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de tandarts als academisch opgeleide? Om daar een kort concreet antwoord op te geven is niet doenlijk. Wel is het mogelijk dit te verduidelijken door voorbeelden te geven van wat er in de verschillende situaties of rollen, zo men wil, van de tandarts als academisch opgeleide mag worden verwacht c.q. waaraan hij zou moeten voldoen.

De tandarts als docent

Voor tandartsen werkzaam in het onderwijs wil dat zeggen dat zij de aan hen toevertrouwde studenten begeleiden in het verwerven van de kennis en kunde nodig om de tandheelkunde als een professional te kunnen uitvoeren, maar ook dat zij de studenten voorgaan en helpen de attitude te ontwikkelen dat de tandheelkunde bedrijven een levenslange studie is. De wetenschappelijke vorming tijdens de opleiding zou in feite vooral moeten zijn gericht op wat men zou kunnen noemen het ontwikkelen van een wetenschappelijke attitude, daar het *willen* zoeken van 'de waarheid' essentieel is (De Groot, 1974). Dat men daartoe ook in staat moet zijn is waar, maar niet toereikend. Het onderwijs moet naast het aanreiken en leren hanteren van 'het instrumentarium' ook systematisch gericht zijn op de vorming van een wetenschappelijke attitude (onder meer door houding en gedrag van de docenten). Een

van de kenmerken van deze attitude is het vermogen afstand te nemen van eigen ideeën, opvattingen, vooroordelen en gevoelens (Lastrucci, 1973). Een ander aspect is de voortdurende bereidheid eigen opvattingen ten aanzien van samenhangen in de werkelijkheid te toetsen aan nieuwe ervaringen, feiten en meningen van anderen, in een voortdurend besef van de relativiteit van de bestaande kennis en theorieën. Meningsverschillen moeten bespreekbaar zijn en op zakelijke wijze bediscussieerd kunnen worden. Voorts is er de voortdurende bereidheid te blijven functioneren o.a. door bestaande kennis, inzichten en vaardigheden op het eigen vakgebied maar ook op naastliggende gebieden continu te vergroten en te verdiepen; een kenmerkend aspect van de wetenschappelijke attitude (Bouma en Van de Poel, 1982). Deze opsomming is niet volledig. Mogelijkerwijs is de indruk gewekt, dat een wetenschapper een soort supermens zal moeten zijn. Er is slechts getracht een ideaalbeeld te schetsen waar tijdens de opleiding naar gestreefd zou moeten worden.

Samenvattend zou men kunnen stellen dat de wetenschappelijke attitude als het ware geïntegreerd zou moeten zijn met de totale persoonlijkheid, hetgeen inhoudt dat een wetenschapper uiteindelijk meer is dan een optelsom van kennis en vaardigheden (De Groot, 1972; Standaert, 1974). Het is juist op het gebied van het ontwikkelen van deze wetenschappelijke attitude waaraan door de tandartsen, werkzaam in het onderwijs nog erg veel zal moeten worden gedaan. Ook in de bijdrage van Pilot zijn een aantal concrete punten aangegeven waarin het onderwijs haar maatschappelijke verantwoording naar buiten kan brengen (Pilot, 1982).

De tandarts als professional

De maatschappelijke verantwoordelijkheid van de tandarts als professional is af te leiden uit de reeds beschreven eisen waaraan de tandarts als professional moet voldoen. Hieruit wordt duidelijk dat hij in ieder geval door zelfstudie en/of het volgen van P.A.O. zijn vak moet bijhouden en zich de nieuwste kennis en kunde moet eigen maken om aan de eisen van de samenleving te kunnen blijven voldoen. Dit, opdat de maatschappij die zorg krijgt die op dat moment wetenschappelijk en maatschappelijk haalbaar en gewenst is. Als tandarts maakt hij bovendien deel uit van de tandheelkundige professie. In deze hoedanigheid is hij tevens verantwoordelijk voor:

- De kwaliteit van de tandheelkundige gezondheidszorg.
- De bereikbaarheid en de continuïteit van de zorg.
- De beheersing van de kosten (Carpay, 1982).

Deze zaken hebben niet alleen een vakinhoudelijke kennis- en vaardigheden-zijde, maar hebben wellicht nog veel meer een politieke inhoud. Hierbij gaat de maatschappijvisie een rol spelen. De nieuwe wetgeving op het gebied van de volksgezondheid die een regionalisering hiervan voorstaat en gericht is op sturing en beheersing van de zorg, vraagt van de professie een actieve, van het verleden afwijkende, rol bij het gestalte geven hieraan. Wij leven in een periode waarin de samenleving druk bezig is met een herwaardering van de individuele eigen gezondheid, de gezondheidszorg, de rol van de professional hierin, etc. Dit houdt in dat ook de tandarts en de professie hun houding in deze zullen moeten herbezielen en bepalen. Immers, de oude uitgangspunten en inzichten van de professie worden door de samenleving niet geheel meer geaccepteerd. Er zal samen aan een nieuw evenwicht moeten worden gewerkt. Niet alleen nieuwe kennis en kunde zal de tandarts en de professie zich hiervoor moeten eigen maken, maar belangrijker nog een andere attitude. Het werkerterrein van de professie is veel groter geworden. De oude zekerheden zijn weg, nieuwe nog niet gevonden. In samenspraak met de samenleving zal hieraan moeten worden gewerkt.

De tandarts als een academisch gevormde

Als academisch gevormde, beschikt de tandarts over een aantal specifieke talenten die niet algemeen voorkomen en die door de academische opleiding verder zijn ontwikkeld, waarvan de maatschappij verwacht dat deze aan haar dienstbaar worden gemaakt. Voor een tandarts geldt wat Sir Monty Finniston over werk heeft gezegd: 'I defined work as that activity where a person seeks to benefit others, and leisure as that activity where a person seeks to benefit himself' (Finniston, 1980). Kortom, dat hij een bijdrage levert aan de persoonlijke ontwikkeling c.q. het welzijn van anderen.

Naast deze meer professionele en gerichte verantwoordelijkheden zijn er natuurlijk ook nog de algemene, voor iedere academicus geldende, verplichtingen zoals het zijn van een cultuurdrager en doorgever van waarden, het gevoelig zijn voor immateriële zaken van het leven, het door zijn opleiding in staat zijn tot stelling nemen en oordeelvorming in maatschappelijke, politieke, etc. problemen, het mede vorm en inhoud kunnen en willen geven aan de toekomst. Deze opsomming is uiteraard slechts summier en dient alleen ter adstructie van waaraan men zoal zou kunnen denken wanneer over deze zaken wordt gesproken.

De wijze waarop de tandarts als academisch opgeleide aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid inhoud geeft, zal af-

hankelijk zijn van zijn specifieke talenten en inzichten. Wellicht dat de intellectueel in hem in het denken hierover en het uitwerken en gestalte geven van nieuwe ideeën, veel genoeg beleeft.

Summary:

Title: The academic responsibility of the dentist towards society.

The law of August 4 1947 decided that the dutch dentist is educated as an academic. There is however some doubt within university circles as to the scientific level and content of the dental curriculum. The question arises as to what a university level education signifies. Educational goals as described for a university setting, according to De Groot, can be a starting point. At this stage the words 'professional' and 'intellectual' need to be analysed. In general the dentist is regarded as a professional and an academic is associated with intellectual. Some examples are given of the responsibility of the dentist as an academic toward society; most importantly his attitude as a person. Attitude defines how an approach to a situation is handled and in developing this 'right attitude' the dental school plays an important role. This is especially important

today as society expects an attitude and contributions other than in the recent past.

Literatuur:

1. *Bosch, J. J. ten* (1981): Het licht in de mondholte. Ned Tijdschr Tandheelk 88: 126-131.
2. *Bouma, J., Poel, A. C. M. van de* (1982): De wetenschappelijke scholing binnen het tandheelkundig curriculum. Ned Tijdschr Tandheelkd 89: 34-39.
3. *Carpay, J. J.* (1982): De maatschappelijke verantwoordelijkheid van tandarts en professe. Ned Tijdschr Tandheelkd 89: 346-348.
4. *Finniston, M.* (1980): Professionalism: A Way of Life. Br Dent J 150: 143-146.
5. *Groot, A. D. de* (1972): Methodologie, grondslagen van onderzoek en denken in de gedragswetenschappen. 7e druk. Mouton, 's-Gravenhage.
6. *Groot, A. D. de* (1974): Hoe stelt men eindtermen op? Universiteit en Hogeschool 20:213-232.
7. *Lastrucci, C. L.* (1973): De wetenschappelijke aanpak. Grondprincipes van de wetenschappelijke methode. Tjeenk Willink, Groningen.
8. *Onderwijscommissie Tandheelkunde* (1978): Voortgangsrapport I, Interne publicatie, Groningen.
9. *Penn, J.* (1960): Intellectuelenspiegel. Hollands Weekblad.
10. *Pilot, T.* (1980): De wisselwerking tussen resultaten van wetenschappelijk onderzoek en de opleiding tot tandarts. Ned Tijdschr Tandheelkd 87: 265-266.
11. *Pilot, T.* (1982): Maatschappelijke verantwoordelijkheid. De rol van een subfaculteit Tandheelkunde. Ned Tijdschr Tandheelkd 89: 349-350.
12. *Plasschaert, A. J. M.* (1977): Verleden, Heden en Toekomst. Ned Tijdschr Tandheelkd 84: 268-278.
13. *Poel, A. C. M. van de* (1979): Eén vakgroep Parodontologie, Prothodontie, Sociodontie - van doel naar middel. Inaugurale rede, Groningen.
14. *Standaert, R.* (1974): Doelstellingen in de didactische praktijk. Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, Antwerpen/Amsterdam.

Juli 1982.

Adres:

Prof. Dr. A. C. M. van de Poel,
Ant. Deusinglaan 1,
9713 AV Groningen.

BLADVULLING

TANDARTSEN, EEN RISICOGROEP VOOR HEPATITIS B

Hoewel het aantal dragers van het hepatitis B-virus in Nederland onder de 1% van de bevolking ligt, is de toeneming ervan voor de Gezondheidsraad reden om binnenkort een interimrapport uit te brengen met aanbevelingen voor preventie.

Vaccinatie is weliswaar mogelijk, maar het vaccin is nog niet vrijgegeven. Artsen kunnen er slechts over beschikken na het tekenen van een 'bewustzijnsverklaring', inhoudende dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor de gevolgen. Tot de risicogroep worden onder meer gerekend de heroïnegebruikers en de zuigelingen van moeders die drager zijn van het virus.

Dr. H. Bijkerk, hoofd van de afdeling Infectieziekten van het Ministerie van Volksgezondheid: 'De ernst van besmettelijkheid varieert van drager tot drager. Er is maar een enkel geval bekend dat een ziekenhuiswerker oorzaak was van hepatitis. We moeten oppassen voor een heksenjacht naar eventuele dragers, daar roep je overbodige problemen mee op.'

'Voor een screening onder werkers in de gezondheidszorg naar dragers is op dit moment nog geen rechtvaardiging te vinden. Het aantal hepatitis B-lijdens zal er niet belangrijk door verminderen en het is ongelooflijk kostbaar', aldus Bijkerk. 'Bovendien bestempelt je een drager tot een soort lepralijder en dat is volstrekt overbodig. Overigens lopen vooral tandartsen een aanzienlijk risico om hepatitis van een patiënt te krijgen. Werkers in de gezondheidszorg behoren eigenlijk zelf tot de risicogroep'.

bron: Weekblad Gezondheidszorg 15-04-1982.